

ดร.ประวิต เอราวรรณ์

หน่วยงาน : ประธานมูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทบาทในโครงการ : ดูแลรับผิดชอบเรื่องการวางแผนและกำกับทิศทางของแต่ละโครงการ โดยปัจจุบัน มีโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งสิ้น 3 โครงการ คือ

“โครงการเชื่อว่าถ้าครูมีจิตวิญญาณของครู ครูก็พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนตนเอง เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อศิษย์ของตน”

1.โครงการพัฒนาโรงเรียนสุภาพะ เริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ.2555 โดยรับสมัครโรงเรียนที่สนใจอยากเปลี่ยนแปลง โรงเรียนและการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากระบบของกระทรวงศึกษาธิการ จนเกิดเป็นกระบวนการในการพัฒนาโรงเรียน ในรูปแบบของตนเอง โดยโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากโรงเรียนสุภาพะต้นแบบ เช่น โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา เป็นต้น แล้วนำสิ่งที่ได้เรียนรู้กลับมาพัฒนาและจัดการเรียน การสอนในรูปแบบของตนเอง โดยมีเงื่อนไข คือ หลังเข้าร่วมโครงการ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนเดิมโดยไม่มีการย้ายอย่างน้อย 3 ปี เพื่อให้ผู้บริหารได้ทำหน้าที่เป็น Change Agent โดยสมบูรณ์

ปัจจุบันโครงการดังกล่าวดำเนินการเข้าสู่ปีที่ 3 แล้ว มีโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จซึ่งสามารถเป็นต้นแบบในการเรียนรู้กว่า 20 แห่ง ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดคือ โรงเรียนสุภาพะที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ที่ไม่ใช่เพียงเชิงปริมาณเท่านั้น แต่ยังสามารถวัดผลเชิงคุณภาพได้อีกด้วย

“โครงการนี้สามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า เกิดผู้บริหารโรงเรียนที่เปลี่ยนแปลงบทบาทในการทำงานมีปฏิสัมพันธ์กับครูดีขึ้น กลายเป็นผู้บริหารที่มีความเป็น Change Agent ตัวจริง ครูในโรงเรียนสามารถออกแบบการเรียนการสอนได้ด้วยตนเองส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในตัวเด็กที่เห็นได้ชัดเจนคือ เด็กมีพฤติกรรมในการเรียนที่ดีขึ้น มีความตั้งใจเรียน มีปฏิสัมพันธ์กับครูมากขึ้น รวมถึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้นและยังเกิดการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองด้วยเช่นกัน”

2.โครงการเสริมศักยภาพเขตเพื่อให้เป็นพี่เลี้ยงกับโรงเรียนเป็นโครงการที่มุ่งหวังให้เขตการศึกษา สามารถทำงานร่วมกับโรงเรียนในบทบาทของ “พี่เลี้ยง” ได้ด้วยการให้เจ้าหน้าที่ศึกษานิเทศน์ร่วมเรียนรู้ไปกับการทำงานของโครงการ โดยใช้ฐานของโรงเรียนจากโครงการพัฒนาโรงเรียนสุภาพะรุ่นแรกเป็นตัวตั้ง และให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เข้ามาเสริมพลัง และให้ศึกษานิเทศน์ร่วมจัดกระบวนการทำงานกับโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.โครงการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูแบบใหม่ เป็นโครงการที่ร่วมมือกับ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศและครุสภา เพื่อผลิตครูรุ่นใหม่ โดยให้มหาวิทยาลัยราชภัฏต่าง ๆ เลือกหลักสูตรผลิตครูขึ้นมาคณะละหนึ่งหลักสูตร เช่น หลักสูตรผลิตครูประถมศึกษา หลักสูตรผลิตครูคณิตศาสตร์ เป็นต้น เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป โดยเป้าหมายของโครงการจะนำไปสู่การปรับเกณฑ์การผลิตครูของครุสภาและเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูที่ตรงกับความต้องการ และขีดความสามารถของบริบทและทุนที่มีอยู่ได้ เพื่อตอบสนองกับการนำไปใช้มากที่สุด

นอกจากนี้ยังเป็นการเปลี่ยนวิธีการผลิตครูทั้งคณะ หรือที่เรียกว่า Faculty Empowerment ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น คือ เกิดหลักสูตรรูปแบบอิสระที่แต่ละคณะเป็นคนออกแบบขึ้น เมื่อเก็บบทเรียนการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาแล้วนำมาสังเคราะห์ก็จะ ได้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรที่มีความเหมาะสม นำไปสู่ข้อเสนอในการปฏิรูปครู ทั้งระบบของครุสภา โครงการนี้มีระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี ขณะนี้โครงการอยู่ในระหว่างการเริ่มต้นทำวิจัยและพัฒนาเพื่อหาแนวทางในการทำงานต่อไป

บทบาทที่ทำอยู่มีส่วนในการสนับสนุนครู เด็ก และการปฏิรูปการศึกษาอย่างไร: จะเห็นได้ว่าโครงการทั้ง 3 โครงการนั้นเป็นโครงการที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงในลักษณะของการต่อยอดงานทั้งหมดถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมนำร่องสำหรับการปฏิรูปการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปโรงเรียนโดยสร้างการเรียนรู้จากโรงเรียนสุขภาวะต้นแบบ การปฏิรูประบบการผลิตครู ที่เน้นการเปลี่ยนแปลงทั้งองค์อาชีพ ได้แก่ การผลักดันให้ผู้บริหารสถานศึกษากลายมาเป็น Change Agent ของโรงเรียน การเน้นเสริมพลังครูให้สามารถลุกขึ้นมาทำงานได้ด้วยตนเอง สามารถออกแบบและจัดการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง อีกทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษา ไปจนถึงพ่อแม่ผู้ปกครองด้วย นอกจากนี้ยังเน้นให้เขตการศึกษาต้องทำงานกับโรงเรียน ไปจนถึงการทำงานกับมหาวิทยาลัยในการผลิตบุคลากรครูให้มีคุณภาพและตอบโจทย์สภาพสังคมและแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เมื่อมองถึงความเชื่อมโยง แล้วจะเห็นได้ว่าการทำโครงการนี้เริ่มเปลี่ยนจากจุดเล็กไปสู่จุดที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งระบบได้

“ผมเชื่อว่าผลที่เกิดขึ้นย่อมเป็นเรื่องดีที่หลายๆ คน อยากที่จะนำไปทำต่อ ผมคนเดียวคงไม่สามารถ empowerment ทุกอย่างได้ แต่มันจะเกิดกระบวนการทางธรรมชาติ ที่คนอยากจะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ไปใช้ต่อจนกลายเป็น กระแสหลักได้เอง”

การปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้อยากเห็นครูและเด็กเปลี่ยนแปลงอย่างไร: ผมอยากเห็นการเปลี่ยนแปลงของครู คือ

- 1.มีองค์ความรู้ (Content Knowledge)
- 2.มีวิธีสอน ที่ดี (PCK: Pedagogical Content Knowledge)
- 3.มีการพัฒนาเทคโนโลยีในการเรียนการสอน (TPCK: Technology Pedagogical Content Knowledge)
- และ 4.มีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดีเช่น มีคุณธรรม

“ผมเชื่อว่าถ้าครูกล้าลุกขึ้นมาจัดการเรียนการสอนของตัวเอง และเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการ PLC จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ติดอยู่กับตัวเขาตลอดไป มากกว่าการอบรมแบบ One shot Training ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว”

ถ้าครูมีคุณสมบัติทั้งหมดนี้แล้ว ผมเชื่อว่ามันจะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงของเด็กได้ในที่สุด เพราะถ้าครูที่มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดี ให้ความเอาใจใส่ มีความรัก เอื้อเฟื้อต่อเด็ก ก็ส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดี นอกจากนั้น การที่ครูให้เด็กได้เรียนรู้แบบ Learn How to Learn นั้น ก็จะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สามารถทำงานเป็นทีม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เกิดทักษะชีวิต ทักษะในการเข้าสังคม และสามารถเอาตัวรอดได้

.....